

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 13 november 2023
(OR. en)

15151/23

SOC 743
EMPL 530
EDUC 421
ECOFIN 1143

NOT

från:	Ordförandeskapet
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	Den europeiska planeringsterminen 2024: gröna kollektivförhandlingar – Riktlinjedebatt

För delegationerna bifogas en orienterande not från ordförandeskapet i ovannämnda ärende inför riktlinjedebatten i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 27 november 2023.

_____

VÄGLEDANDE DISKUSSIONSUNDERLAG

”Gröna kollektivförhandlingar för en rättvis grön omställning”

Utfasningen av fossila bränslen i ekonomin, energieffektivitet, den cirkulära ekonomin och, mer allmänt, klimatförändringarna är nu centrala frågor på Europeiska unionens och dess medlemsstaters politiska dagordning. Detta framgår av den europeiska gröna given och de olika initiativ som ingår i den – såsom *55 % -paketet* – som bidrar till att uppnå klimatneutralitet senast 2050, i enlighet med den europeiska klimatlagen, och de reformer och investeringar som stöder den gröna omställningen, inbegripet *REPowerEU* och de nationella planerna för återhämtning och resiliens inom ramen för *NextGenerationEU*.

Rättvis omställning till klimatneutralitet är en av vår tids viktigaste utmaningar; den är omfattande och påverkar många områden, bland annat arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor. Ökad sysselsättning, anständiga arbetsvillkor och miljöskydd ska inte konkurrera med varandra. Tvärtom är de sammanflätade, kompletterar varandra och bildar en gemensam agenda för att främja samhällets välbefinnande och företagens och arbetstagarnas behov. Den europeiska gröna given och åtgärderna för en social union måste formuleras tydligt och vara till ömsesidig nytta på alla nivåer. I den europeiska pelaren för sociala rättigheter erkänns också vikten av den gröna omställningen och dess inverkan på sociala rättigheter och utmaningar på sysselsättningsområdet.

Den gröna omställningen skapar möjligheter men för också med sig utmaningar när det gäller sysselsättning och arbetsvillkor, och dessa kommer att bli mer kännbara under de kommande åren. Liksom på andra områden måste den sociala dialogen mellan EU-institutionerna, regeringarna och arbetsmarknadens parter på branschövergripande nivå och branschnivå spela en framträdande roll i utformningen och genomförandet av miljö- och energipolitiken och, mer allmänt, i all politik som rör den gröna omställningen på grund av deras inverkan på sysselsättning och arbetsvillkor.

Därför uppmanades medlemsstaterna i rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet, som syftar till att ompröva de socioekonomiska konsekvenserna av den gröna omställningen, att anta och genomföra åtgärds paket för att främja en rättvis omställning i nära samarbete med arbetsmarknadens parter. De politiska paketen anses i synnerhet vara avgörande för att ta fram åtgärder för att stödja de människor, sektorer och territorier som påverkas mest av den gröna omställningen. Detta gäller särskilt i ett sammanhang där socialpolitiken i fråga om hanteringen av energiomställningen fortfarande befinner sig i ett mycket tidigt skede i de flesta medlemsstater och där den sociala dialogen är avgörande för en effektiv utveckling.

Såsom påpekas i kommissionens meddelande av den 25 januari 2023 ”Stärka den sociala dialogen i Europeiska unionen: ta vara på dess fulla potential för att hantera rättvisa omställningar” är meningsfull social dialog och effektiva kollektivförhandlingar avgörande för att hitta välavvägda lösningar som företag och fackföreningar kan enas om för att uppmuntra en rättvis omställning till en ekonomi utan fossila bränslen och för att främja ett grönt och socialt Europa.

Dessutom måste medlemsstaterna säkerställa en gynnsam miljö för två- och trepartsdialog mellan arbetsmarknadens parter, inbegripet kollektiva förhandlingar, i offentlig och privat sektor, på alla nivåer, som systematiskt, i god tid och på ett meningsfullt sätt involverar arbetsmarknadens parter i utformningen och genomförandet av sysselsättnings- och socialpolitiken och, i förekommande fall, den ekonomiska politiken och annan politik, även under den europeiska planeringsterminen.

Vid plenarsessionen den 15 juni 2023 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ett yttrande med titeln ”Gröna kollektivförhandlingar – goda metoder och framtidsutsikter”¹.

I yttrandet anger EESK att ”företag och arbetstagare måste ha tillgång till lämpliga kanaler för att delta i verksamhet som syftar till att värna miljön och bekämpa klimatförändringarna”. Att främja gröna kollektivförhandlingar är ett sätt att uppmärksamma den gröna omställningen, samtidigt som man respekterar den roll som nationella arbetsmarknadsrelationer spelar, liksom arbetsmarknadsparternas oberoende.

---

¹ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/green-collective-bargaining>

EESK anser att diskussionen om gröna frågor inom ramen för kollektivförhandlingar ska gälla förhandlingsbara klausuler – vilket framgår av exemplen i bilagorna till det ovannämnda yttrandet – mellan arbetsmarknadens parter inom ramen för kollektivavtal som har en direkt och indirekt inverkan på miljön. Dessa klausuler kan bland annat omfatta följande:

- a) Hur företagens verksamhet påverkar miljön.
- b) Skyddet av arbetstagare mot miljö- och klimatförändringarnas effekter.
- c) Konsekvenserna av den gröna omställningen för ett företags verksamhet när det gäller arbetsorganisation, förändrade yrkesprofiler och arbetstagarnas kompetens.
- d) Den interna kontrollen av att villkoren i punkterna a, b och c genomförs.

Bland andra slutsatser och rekommendationer i yttrandet uppmanar EESK unionen och medlemsstaterna att fortsätta att stödja åtgärder och initiativ som skapar incitament för företag och arbetstagare att anpassa sig till den gröna omställningen, och att bland annat överväga ett system där arbetstagare ges befogenhet att agera som företrädare för den gröna omställningen eller som kontaktpersoner för frågor som rör den gröna omställningen på arbetsplatsen.

På branschövergripande europeisk nivå har den gröna omställningen och dess utmaningar diskuterats, till exempel, i den gemensamma förklaringen från de europeiska arbetsmarknadsparterna av den 30 maj 2017 om att utnyttja den gröna ekonomins potential att skapa arbetstillfällen² och i den gemensamma rekommendationen av den 9 december 2021 om den cirkulära ekonomin inom ramen för den sociala dialogen³.

Trots de ovannämnda initiativen skulle den roll som social dialog och kollektivförhandlingar spelar när det gäller att hantera och säkerställa en rättvis grön omställning kunna stärkas ytterligare.

---

² https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/social/2017-05-30_european_social_partners_statement_on_greening_economy_for_jobs_creation.pdf

³ https://resourcecentre.etuc.org/sites/default/files/2021-11/Final%20report%20circular%20ecenomy_Recommendations_v3_0.pdf

Mot bakgrund av vissa befintliga avtal inom flera europeiska sektorer och företag, som nämns i EESK:s ovannämnda yttrande, är det nödvändigt att verka för gröna kollektivförhandlingar där arbetsmarknadens parter, på olika förhandlingsnivåer, spelar en viktig roll för att göra företagen mer hållbara, motståndskraftiga och produktiva samt förankrade i att arbetet ska utföras enligt anständiga arbetsvillkor.

Gröna kollektivförhandlingar skulle till exempel kunna omfatta följande:

- Den gröna omställningens inverkan på sysselsättningen och den territoriella och sociala sammanhållningen
- Skapandet av gröna arbetstillfällen.
- Övergången mellan olika branscher och den fortbildning och omskolning av arbetstagare som krävs.
- Mobilitet i städer för att ta sig till och från arbetsplatsen.
- Energieffektivitet i produktionsledet och när arbetet utförs.
- Information till och samråd med arbetstagare genom utnämning av företrädare för den gröna omställningen eller deras deltagande i specialiserade kommittéer.
- Miljöutbildning för parter som förhandlar om kollektivavtal.

Alla dessa frågor bör behandlas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Det är också värt att reflektera över den roll som kollektivförhandlingar spelar när det gäller att skapa rättvisa arbetsvillkor och förebygga arbetsmiljörisker i samband med klimatförändringar, såsom extrema temperaturer eller andra ogynnsamma väderfenomen, med tanke på deras stora inverkan på arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

Slutligen kan gröna kollektivförhandlingar vara ett lämpligt instrument för att främja ökad demokrati på arbetsplatsen och samtidigt göra det möjligt för den europeiska gröna given och den sociala unionen att komplettera varandra, även med beaktande av de mål som fastställs i pelaren för sociala rättigheter.

Ministrarna uppmanas därför att diskutera följande frågor:

- Hur kan kollektivförhandlingar stödja kampen mot klimatförändringarna, främja miljömässig hållbarhet och åtfölja en rättvis omställning till klimatneutralitet? Finns det några nyligen gjorda erfarenheter och god praxis i er medlemsstat när det gäller gröna kollektivförhandlingar?
  - Vilka åtgärder skulle unionen, medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter själva kunna vidta för att främja gröna kollektivförhandlingar, samtidigt som arbetsmarknadsparternas oberoende respekteras? Vilken roll kan den europeiska planeringsterminen spela?
-